

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. III. Exponuntur quædam Clausulæ privilegiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

quod ob commodum singularis personæ conceditur, ideoque ad singulares personas quæ tales dirigitur, ut privilegia Bullæ Cruciatæ, idque à privilegiato renuntiari potest. per *c. ad Apostolicam, de regular. l. si quis in conscribendo, C. de pallis*. tum quia non decet beneficium invito concedi: tum quia privilegiatus efficitur Dominus privilegii in suum favorem concessi, nisi illud simul cedat in alterius favorem, neque utriusque favor ab invicem separari possit; in qua hypothese absque alterius consensu renuntiare non potest, quemadmodum uxor sine mariti consensu Senatusconsulto Vellejano non potest renuntiare. Suar. l. 8. c. 6. Salmanticens. n. 25.

12. Septimò dividitur in *favorabile & odiosum*. Illud est, quod in nullius gravamen redundat, sive sit ultra, sive contra jus, ut privilegium faciendi testamentum sine solemnitatibus, celebrandi Missam tempore interditi, &c. Odiosum est, quod ita favet privilegiato, ut tertio gravamen aut nocumentum inferat, ut privilegium non solvendi decimas, exemptionis à jurisdictione, &c. Ubi tamen advertunt Salmanticens. cit. n. 28. quando per privilegium principaliter favor intenditur, tamen per accidens & ex consequenti sequatur alterius damnum, privilegium esse simpliciter favorabile, & lata interpretationis, sicut est privilegium canonis concessum Ecclesiasticis, quantumvis percipientibus sit odiosum. Et ita sentiunt Sanchez, Tamburinus, Azor, Palao, Laymann, Suarez, quos vide apud prædictos Salmanticenses.

13. Octavò dividitur in *scriptum & non scriptum*. Scriptum est, quod per scripturam conceditur, sive illa sit corpori Juris inserta, sive alio modo authentica, eaque requiritur pro foro externo: nam in foro conscientie non requiri patet ex dictis. Non scriptum, vel est ore tenus à Superiore concessum, & dicitur *viva vocis oraculo*, vel per consuetudinem, legitimamve præscriptionem introductum: Cui hoc est speciale, quòd si privilegia rescripto Principis revocentur, privilegia tamen per consuetudinem obtenta, nisi illorum specialis fiat expressio, revocata non censeantur. Haunhold n. 170. Palao n. 3. Suarez l. 8. c. 7.

14. Nonò dividitur in privilegium *pro foro conscientie tantum*, & *pro foro externo*. ubi privilegium pro foro conscientie est, quod solum prodest, ut quis salvà conscientia illo uti possit, non verò ut quis exterius, & in foro contentioso pro privilegiato agnoscat. Pro foro externo est, quod non tantum prodest in conscientia, sed etiam in iudicio externo: qualia sunt omnia privilegia Regularium, ut constat ex Bullis Summi Pontificis, & tradunt Bordon. to. 2. resolut. 52. Salmanticenses hic n. 32.

15. Dubium est, an si privilegium concedatur pro foro penitentiali, liceat illo uti extra Sacramentum penitentiae? Multi probabiliter negant: nihilominus probabilis etiam est illorum sententia, qui distinguunt: Vel actus concessus in privilegio, est absolutio à malo culpæ, quod non nisi per sacramentalem absolutionem tollitur; & tunc privilegium extra Sacramentum penitentiae exerceri non potest, ut per se patet: Vel

est à malo poenæ, ut sunt penitentia, censura, excommunicatio &c. quæ extra Sacramentum Penitentiae imponi & auferri solent: & tunc datur exercitium privilegii etiam extra forum sacramentale: quia cum talis absolutio sit vere penitentialis, datur in foro conscientie penitentiali, licet non sit in foro sacramentali, quòd sit appellatur penitentiale. Ita cum Sylvestro, Rossella, Tabiena docet Suarez cit. c. 6. n. 15. Palao tract. 3. disp. 4. p. 2. §. 5.

§. III.

Exponuntur quedam Clausula privilegiorum.

Solent aliquando Pontifices concedere privilegium ad similitudinem & exemplum alterius, quòd vocatur privilegium *adinstar*, & duplici modo concedi potest: primò, nihil exprimens de punctis contentis in privilegio; ut si dicatur, *concedo tibi privilegium, quòd Petro concessi*. Et tunc ad valorem privilegii requiritur, ut privilegium, quòd tanquam exemplar supponitur, ab initio habuerit effectum & valorem. Secundò, ut expressè in privilegio exponatur beneficium, quòd concedit, e. g. *concedo tibi facultatem carnes comedendi, sicuti concessi Petro*: & tunc privilegium concessum non irritatur, tamen Petri privilegium ab initio fuisse nullum: quia tunc in concessione privilegii particula ad similitudinem non apponitur ut conditio, sed tantum exempli gratia. Ita Suar. c. 15. Palao p. 2. §. 8. Garc. tract. 8. diff. 1. qui addunt, privilegium *adinstar*, tamen tantum generaliter & absque explicatione materie concessum, non vitari, si privilegium exemplare ab initio validum, postea fuerit amissum, diminutum, vel renunciatum, quia non in conservari, sed in fieri tantum dependet à privilegio exemplari. Ex quo reddè inferunt Salmant. n. 39. Si qua Religio extingueretur, non ideo extinctum in illa privilegia, quæ adinstar illius, & per communicationem alteri Religioni fuissent concessa. Sed de communicatione privilegiorum infra ex instituto.

Clausula *ex motu proprio* facit differre privilegium ab eo, quòd conceditur *ad instantiam partis*: istud enim habet pro suo motivo petitionem vel instantiam privilegiati, seu alterius ipsius partes gerentis, alias non concedendum. Quòd verò conceditur *ex motu proprio*, datur à Principe solum à se moto independenter à qualibet petitione; licet forte petitio præcesserit; non enim datur, quia petitum, sed sicut petitum est. Porro nunquam præsumitur gratia concedi ex motu proprio, nisi hæc clausula exprimat: quia continet in se exclusionem, & negationem universalem omnis alterius motivi, quæ non nisi ex terminis illam exprimentibus constare, aut probari potest, ut constat ex *c. si motu proprio, de prebendis in 6.* & tenent Sanchez. l. 8. de matrim. disp. 1. n. 6. Suar. c. 12. n. 6. Laymann l. 1. tra. 4. c. 23. n. 8. Palao tract. 3. d. 4. p. 2. §. 6.

Effectus motus proprii est, quòd tollit virtutem subreptionis, si istud proveniat ex tacturitate veritatis, quæ explicanda fuisset, sive nulla præcesserit supplicatio, ut habent DD. communiter et cit.

ex cit. c. si motu proprio, si ve præcesserit supplicatio, sed defectuosa, & non omnem exprimens veritatem, quæ si fuisset cognita, privilegium à Principe concessum non fuisset: quia per clausulam ex motu proprio censetur Princeps supplere velle defectum ex parte informationis diminuta. Ita Palao & Sanch citati, Salmant. n. 41.

Erit tamen privilegium ex motu proprio invalidum, si huic causam dedit error causæ finalis, ut si falsa causa exprimitur in supplicatione; non enim Princeps intendit concedere privilegium, nisi subsistente causâ, à qua finaliter movetur. Rursus invalidatur motus proprius, si concedatur inhabili, non prius obtentâ dispensatione: vel si sit contra consuetudinem, ac legem particularem. Ita Suarez cit. c. 12. n. 14. Menoch. l. 2. de arbit. centur. 3. casu 201. n. 80. Sanchez, Palao, Laymann citati.

19. Clausula ex certa scientia, & plenitudine potestatis, addi solent in confirmatione privilegii jam antè concessi, eumque habent effectum, ut novum addant robur, valorem & solemnitatem privilegio, si illud fortè imminutum, revocatum, vel alio modo fuisset extingendum; quod non efficit confirmatio privilegii expedita in forma communi; hæc enim relinquit privilegium in antiquo suo statu, utpote non supponens Pontificem de negotio plene informatum: cum contra in con-

firmatione ex certa scientia Sum. Pont. præsumatur procedere ex plena notitia negotii.

Dixi. Si illud fortè imminutum, &c. nam si privilegium, quod confirmatur, ab initio fuit invalidum, subreptitium, per sequentem confirmationem ejusmodi clausulis munitam non convalidatur, nisi expresse inferatur. Non obstante falsitate, & subreptione.

Clausula adjuncta in confirmatione, vel communicatione privilegiorum: quatenus SS. Canonibus & Decretis Concilii Tridentini non adversantur, accipienda est collectivè, ita, ut sub nomine SS. Canonum non veniant inserti in Corpore Juris, sed in ipso Concilio Tridentino, uti cum Barbosa in Tract. de Claus. 124. n. 2. docet Reding de privilegiis q. 18. a. 2. contrav. 3. n. 8. Si verò habeatur clausula: Dummodo decretis Concilii Tridentini contraria non sint; illa solum excepta censentur, quæ decretis Tridentini specialiter, & per clausulam, non obstantibus privilegiis, sunt contraria, cætera vero in suo vigore relicta censentur, uti est privilegium suscipiendi SS. Ordines extra tempora, quod per Trident. Sess. 13. de Reformatione c. 8. non est sublatum, probant Emmanuel Rodriq Reg. qq. to. 1. q. 8. n. 6. & 7. Palao n. 9. Petfchacher a. 2. in fine.

Plures alias Rescriptorum clausulas, earumque effectus vide apud Canonistas ad Tir. de Rescriptis, quò pertinent, & Salmantic. hic c. 1. p. 4.

ARTICULUS III. De Interpretatione privilegii.

SUMMARI A.

1. Regule pro faciendâ interpretatione privilegiorum.
2. Quis habeat facultatem privilegia doctrinaliter, vel authenticè interpretandi.
3. Privilegium contra jus commune regulariter est strictè interpretationis.
4. Uti & privilegium contra specialem consuetudinem, & jus particulare.
5. Excipiuntur primò privilegia in favorem cause piæ.
6. Secundo inserta corpori Juris.
7. Tertiò privilegia ex motu proprio, vel ex certa scientia.
8. Privilegium contra jus tertii strictè interpretandum.
9. Nisi per talem interpretationem redderetur inutile.
10. Privilegium nemini præjudiciosum est ample interpretationis.
11. Potestas dispensandi indefinitè concessa est ample interpretationis.
12. Diversitas inter actum & potestatem dispensandi.
13. Potestas Episcopis per Tridentinum concessa est lata interpretationis.
14. Potestas eligendi Confessarium aliquando lata;
15. Aliquando est strictè interpretationis.
16. Privilegia Religiosorum ordinariè sunt ample interpretationis.

§. I.

A quo & quomodo faciendâ privilegii interpretatio?

Cum privilegium sit quadam privata lex, & in pluribus legem imitetur, ideo multa, quæ prius de Legum interpretatione dixi, etiam privilegiis sunt accomodanda. Ideoque primò: Tunc solum datur interpretatio privilegii, quando verba & tenor privilegii intentionem privilegiantis non satis dilucidè proponit. Secundo: Sicuti lex est interpretanda, ne reddatur inutilis. l. non dubium C. de LL. sic & privilegium nec dici potest privilegium, quod nihil operatur, nihilque concedit præter id, quod prius jure concessum est. c. si Papa. de privileg. in 6. c. Ab. 25. de V. S. Tertiò: Ubi lex non distinguit, neque nos debemus distinguere. l. non distinguimus. ff. de rescriptis arbit. c. quia circa. 22. de Privilegiis. Idem dicendum de privilegio. Quarto: Sicuti lex non includit, ad quod mens & ratio Authoris se non extendit. l. cum prætor. §. dolo. ff. de legatis, sic verba privilegii sunt interpretanda juxta intentionem concedentis. Et quintò, cum concedens præsumatur se conformare ad mentem & petitionem supplicantis. l. si præses. ff. de pœnis c. cum dilectos. §. ceterum de si. de instrumentorum, ideo privilegia menturam interpretationis etiam accipiunt à mente & precibus supplicantis. Suarez, & Palao citati. Sextò inspicienda materia & motiva concessionis, item pro-